

Renta- hva gjør vi nå?

Det begynner å svi for mange. Ikke bare privatpersoner, men også kommuner. Kommuner som har historisk høyt gjeldsnivå. Fra 2019 til 2022 har gjeldsveksten økt med 21,6 %. (12 % fra 2020-2022). En liten dupp i 2022, før det har økt igjen i 2023.

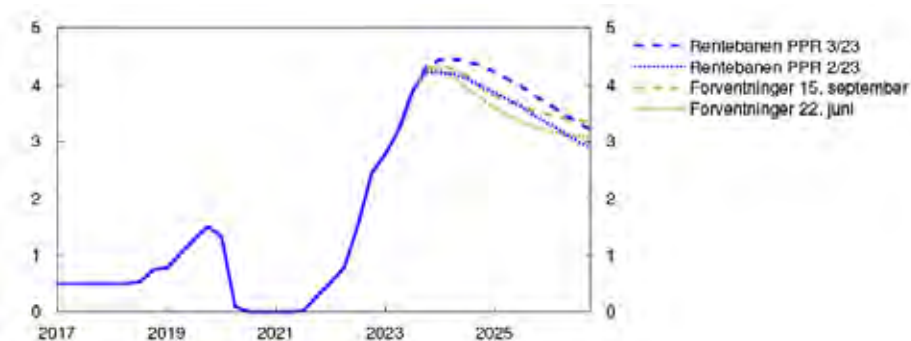
Selv om kommunen skal betale lovpålagt minimumsavdrag ¹ har kommunens lånegjeld økt.

Det vil si det samme som at jeg og du som privatpersoner tar opp lån hvert eneste år, og lånegjelda øker hvert år, selv om vi betaler avdrag på lånene.

Sum driftsinntekter har i perioden 2020-2022 økt med 13,9 prosent. Den største økningen er inntekts- og formueskatt. Rammetilskudd har gått ned med 3 prosent, og de øvrige inntekstpostene kan tolke som at det er økt etter prisvekst.

Men hva skjer om vi får en hard stopp nå som Norges Bank atter en gang øker renta, og både privatpersoner og bedrifter har satt bremsa ned på forbruk og nye investeringer på grunn av usikker fremtid. Vi håper at det ikke skal skje, men om det blir for brå stopp, vil det kunne at mange ansatte får oppsigelser og permitteringsvarsler. Det vil bety i verste fall mange arbeidsledige på NAV, og inntektsskatt vil kunne bremses opp. Forhåpentligvis på kort sikt.

Ikke alle kommuner har en strategi på å binde renta, og stor andel av lånegjelda er på flytende nivå. Når renta har doblet seg på ett år, så betyr det vesentlige økt renteutgifter som går på drifta. Norges bank økte renta med 0,25 prosentpoeng 21. september, og med stor sannsynlig vil de øke styringsrenta på desembermøtet til 4,5 prosent.

Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Kilde: SSB og Norges Bank².

Per 25. september er spreadene for de fleste kommunene, 53 basispoeng på en treåring, eller 72 basispunkter for en femåring FRN. Ganske stor usikkerhet, og markedet priser inn ekstra sikkerhet for at vi ikke vet hva som vil skje i markedet i fremtiden. Normalt kan vi si at markedet priser en treåring til rundt 35 basispunkter og en femåring til rundt 50.

Lurer på hva dem jeg har snakket med opp gjennom årene som har sagt at «nei, vi binder ikke renta, fordi det lønner seg alltid å ha flytende renta» sier nå? Det skal sies at det er ikke alle lengre, det kom seg for noen år siden. Jeg tror det er mange disposisjonsfond som salderes når regnskapet 2023 skal avsluttes. For ja, tallene viser at mange kommuner har 17 % økning i bankinnskudd fra 2020 til 2022. Det er mange kommuner som har disposisjonsfond, etter at det på landsbasis ble økt med 43 prosent fra 2020 til 2022. Heldigvis.

Det er en lysglimt, og det er at KLP sier at 33 prosent av sine utlån har fastrenteavtaler, 33 prosent har FRN lån (flytende lån med fast margin) og 33 prosent har flytende Pt-rente. Men fastrenteavtalene løper ut om 2-3 år, så det er veldig kort durasjon. Kommunalbanken har 30 prosent bundet av sin totale utlånsportefølje, og med løpetid på ca 4 år. Noe som samsvarer godt med at de fleste kommuner har i

sine reglement at minimum 30 prosent av gjeldsporteføljen skal være sikret.

For å svare til tittelen, hva bør din kommune gjøre?

For det første bør du få en oversikt over hvor mye av netto lånegjeld ³ som er sikret i faste avtaler hvis du ikke har det enda. Er det 50 prosent av netto lånegjeld, eller 20 prosent per nå. Hvor stor andel av lånegjelden er sikret i fremtiden, sett i henhold til investeringer i økonomiplanperioden? Hva slags investeringer har kommunen i fremtiden? Hvor stor andel av disse finansieres med egenkapital og lånegjeld?

Har kommunen ubundne driftsfond som kan brukes til å betale økt renteutgifter, slik at dere ikke må kutte på kjerneområder som skole, sykehjem og barnehager. Når du har fått oversikt over det, bør du se hvor mye renteøkningen påvirker drifta deres? Hvis vi ser på grafen over, ser det ut som at vi er på rentetoppen nå, så å binde renta ville jeg personlig avventet. Samme med å inngå FRN med fast spread som nevnt i forrige avsnitt. Men det vil selvfølgelig avhenge av din kommune sin økonomiske situasjon og ønske om forsikringer. For ja, binde renta på lånegjeld er som å kjøpe forsikring på huset ditt. Det koster litt ekstra enn å ha flytende renta, men når det brenner, så får du nytt hus på forsikringen.

Bør du binde renta nå? I utgangspunktet ser det ut som at renta ikke skal mer opp nå i skrivende stund. Som grafen fra

¹ Minimumsavdragene skal være minst størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på kommunens eller fylkeskommunens avskrivbare anleggsmidler.

² <https://www.norges-bank.no/aktuelt/nyheter-og-hendelser/Publikasjoner/Pengepolitisk-rapport-med-vurdering-av-finansiell-stabilitet/2023/ppr-32023/nettrappport-ppr-32023/>

³ Forfatteren sin definisjon på netto lånegjeld = totallånegjeld-startlån- renterefusjon- VAR. Kan også defineres som renteeksponert lånegjeld som skattebetalerene betaler. Ideelt sett burde lånegjeld knyttet til boliger som gir leieinntekter også tas ut, men det kan være en utfordrende øvelse å finne balansetall og restgjeld.

Norges Bank viser ovenfor, er vi på rentetoppen. Da «lønner» det seg ikke å binde renta nå, når det ser ut som at renta skal ned. MEN, du som driver en kommune skal ikke spekulere. Det blir som de jeg snakket med for noen år siden som ikke

ville binde fordi det lønte seg aldri. De betaler for det idag når rentekostnaden har doblet seg. Det vil være opp til hvor forutsigbare utbetalinger du vil ha hvert år. Men det er ingen tvil om at det er mange profesjonelle investorer som er veldig interessert

i lange papirer fra kommuner, så det er absolutt interesse.

.....
MALIN PÅVE SOLBERG
malin@nordforvalting.no